

Innst. 337 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument 8:79 S (2016–2017)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Pål Farstad, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Terje Breivik om et bedre og mer rettferdig skattesystem for gründere og enkeltpersonforetak

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 29. mars 2017:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 foreslå en ordning med minstefradrag eller næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende/enkeltpersonforetak på nivå med og tilsvarende minstefradraget for personlig skattytere.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 foreslå endringer i innskuddspensjonsloven som innebærer en økt likebehandling av enkeltpersonforetak og øvrige bedrifter når det gjelder maksimalt innskuddsbeløp knyttet til skattefavourisert pensjonssparing.
3. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å utvide ordningen med statlig bidrag til AFP til også å gjelde for enkeltpersonforetak og selvstendig næringsdrivende, dersom ordningen videreføres.
4. Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, fremme forslag om å gjøre om ordningen med forskuddsbetaling av skatt for enkeltpersonforetak til etterkuddsbetaling i tråd med det som gjelder for ordinære arbeidstakere/bedrifter.
5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en investeringsfondordning for enkeltpersonforetak basert på den svenske ekspansjonsfondmodellen.
6. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre fritak for arbeidsgiveravgift i inntil tre år for nystartede bedrifter med mindre enn fem ansatte.
7. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en ordning med tidsbegrenset rabatt i formuesskatt for gründere ved børsintroduksjon.
8. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å endre beskatningstidspunktet av ansatteopsjoner fra kjøpstidspunkt til realiseringstidspunkt.
9. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å utvide ordningen med skattefri etter- og videreutdanning til også å gjelde for enkeltpersonforetak.
10. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med tilskudd til ulønnet forskningsinnsats.
11. Stortinget ber regjeringen snarest innføre en innovasjonsbørs i tråd med regjeringsplattformens formuleringer.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lisbeth Berg-Hansen, Tore Hagebakken, Irene Johansen, Marianne

Marthinsen, Torstein Tvedt Solberg og Truls Wickholm, fra Høyre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Svein Flåtten, Sigurd Hille, Heidi Nordby Lunde og Siri A. Meling, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen og Kenneth Svendsen, fra Kristelig Folkeparti, lederen Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Venstre, Terje Breivik, og fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 3. mai 2017 til finanskomiteen. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen mener det vil være viktig å fortsette arbeidet med å gjøre de skattemessige betingelsene for næringslivet så gode som mulig, men ser utfordringene som kan komme hvis systemet gjøres mer komplekst. Næringslivet og gründere er opptatt av flere ting enn skatt. Særlig ønsker mange et enkelt og oversiktlig system med mindre papirarbeid. Komiteen ønsker derfor ikke mange nye særordninger for gründere som kan føre til større byråkrati. Næringslivet bør først og fremst bruke tiden på verdiskapende tiltak og drift, og ikke på skattebesparende tilpasninger.

Komiteen anerkjenner forslagsstillernes gode intensjoner bak forslaget om et bedre og mer rettferdig skattesystem for gründere og enkeltpersonforetak, men mener det viktigste er at tiltak gir hele næringslivet gode rammevilkår.

Komiteen vil påpeke viktigheten av at det finnes godt rammeverk, også skattemessige, for norske gründere. Dette kan føre til økt innovasjon og sysselsetting.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at ønsket om at Norge skal være et godt land å starte og drive bedrifter i var bakgrunnen for regjeringens gründerplan som ble lagt frem i 2015. Denne planen har siden vært fulgt opp med konkrete tiltak i statsbudsjettene. Flertallet anerkjenner at tilgangen til kapital er bedret med bakgrunn i at presåkornordningen og etablerertilskuddordningen er styrket.

Flertallet viser til at Stortinget har bedt regjeringen om å utrede skatteinsentivordninger for langsiktige investeringer i oppstartsselskap i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017. Flertallet ser frem til en oppfølging av dette med vekt på å utforme en ordning som er praktikabel for investorer, selskap og skattemyndigheter uten å komplisere skattesystemet mer enn nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det under denne

regjeringen er satt rekord to år på rad når det gjelder nyetableringer av selskaper og at det i gründerplanen ble foreslått tiltak for mer enn 400 mill. kroner i 2016.

Disse medlemmer viser til at et av tiltakene som næringslivet etterspør har vært lettelser i formuesskatten. Det er derfor gledelig at formuesskatten er redusert ved at satsen er senket og at bunnfradraget har økt, samt at det skal innføres en verdsettingsrabatt på 20 pst. på aksjer som sikrer en større grad av skattemessig likebehandling av aktiva. Dette kan bidra til å bedre kapitaltilgangen fra norske investorer, samt å forhindre tapping av selskapets kapital i krevende tider. Dette anses som viktig for gründervirksomheter, samt andre bedrifter. Disse medlemmer vil påpeke at satsen for selskapskatten i denne perioden er senket fra 28 pst. til 24 pst., og at selvstendig næringsdrivende i snitt betaler 12 000 kroner mindre i skatt i året enn tidligere.

Disse medlemmer mener næringsrettet forskning og innovasjon er viktig og ser positivt på at ordninger som skattefunnordningen har blitt styrket i denne perioden. Dette har gitt mer forskning og utvikling i næringslivet og grunnlaget for nye produkter og tjenester som gir verdiskapning og vekst.

Disse medlemmer er fornøyd med at regjeringen gjennom hele perioden har gjort betydelige styrkinger av landsdekkende virkemidler som er relevante for gründere, som etablerertilskudds- og miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge, Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) i Norsk forskningsråd og Ungt entreprenørskap. Det er også opprettet to nye landsdekkende såkornfond som skal forvaltes fra Bergen og Nord-Norge, i tillegg til såkornfond som ble etablert i Oslo og Trondheim i 2014. Disse medlemmer vil fremheve at det fra 1. juli 2016 ble mulig å pantsette patenter, patentsøknader og patentesenser i Norge. Denne nye muligheten til pantsettelse gjør det enklere for både oppstartsbedrifter og andre bedrifter å skaffe kapital ved å stille sikkerhet i sine immaterielle rettigheter.

Disse medlemmer anser det som viktig å bedre kunnskapen om de næringsrettede virkemidlene og effekten av disse og stiller seg positivt til at regjeringen har startet en gjennomgang med tanke på å videreutvikle virkemidlene med høyest innovasjonseffekt. Denne kartleggingen vil gi mulighet til å sammenligne effekten av ulike virkemidler, og gjøre dem mer treffsikre og relevante slik at næringslivet kan bidra med mer innovasjon og verdiskapning.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om RNB hvor det foreslås en ny ordning for beskatning av aksjeopsjoner i arbeidsforhold i små, nystartede selskap og ser frem til dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2018. Det er gledelig at det også foreslås en skatteinsentivordning etter anmod-

ning fra Stortinget for langsiktige investeringer i oppstartsselskaper. Disse medlemmer anser dette som en styrking av norske oppstartsbedrifters mulighet til å trekke til seg nøkkelkompetanse og kapital.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har valgt å ikke gå inn på enkeltforslagene fra Venstre i dette representantforslaget, men ser det som et uttrykk for at Venstre heller ikke her har fått gjennomslag for sitt syn i forhandlinger med regjeringen. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet har en helhetlig politikk for skatt og næringsutvikling, og at Arbeiderpartiets landsmøte har vedtatt ytterligere offensive strategier for utvikling av strategiske næringer for Norge.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet har en politikk for å gjøre det mer attraktivt å drive næringsvirksomhet i hele Norge. En ansvarlig økonomisk politikk, et godt skatteregime for bedrifter, mindre byråkrati, økte investeringer i hele landet og satsing på kompetanse er generelle, grunnleggende virkemidler.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag til alternativt budsjett for 2017 der man blant annet foreslo et regionalt akseleratorprogram for gründerbedrifter. I forslaget heter det:

«Arbeiderpartiet vil tilrettelegge for at flere lykkes med å gjøre sin idé til en vekstkraftig bedrift, og vil satse nært gründerne og der ideene skapes. Under etablering av en ny virksomhet er manglende risikovillig kapital en utfordring. Arbeiderpartiet mener at staten bør bidra med risikoavlastning i gründerbedrifter gjennom opprettelsen av et akseleratorprogram, der investeringer fra private investorer utløser tilsvarende investering gjennom offentlige midler. Arbeiderpartiet foreslår å bevilge 300 mill. kroner til dette programmet, noe som vil utløse totalt 600 mill. kroner i risikovillig kapital.»

Disse medlemmer mener det er viktig at de næringspolitiske virkemidlene må styrkes. Disse medlemmer har sett med bekymring på at regjeringen i budsjettet for 2017 foreslo dramatiske endringer i virkemiddelapparatet, og at gründerplanen ble demontert allerede et år etter at den ble lansert. Disse medlemmer mener Norge trenger nye arbeidsplasser, og en betydelig andel av dette må komme fra nye bedrifter. For å vokse trenger disse bedriftene kapital.

Disse medlemmer viser til at i internasjonale undersøkelser scorer Norge dårlig på kapitaltilgang – både i såkorn- og i venturefasen. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet derfor ikke støttet regjeringens forslag om å trekke tilbake 1,25 mrd. kroner fra Investinor, og at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett foreslo en satsing på akseleratorprogrammet slik at nye venturekandidater lettere kan vokse fram.

Disse medlemmer viser til regjeringens budsjettforslag for 2017 der det på ny ble foreslått dramatiske kutt i viktige næringspolitiske virkemidler, og ordninger og programmer som virker. Ett eksempel på dette er Trebasert innovasjonsprogram. Disse medlemmer viser til at regjeringen i 2017 foreslo å innføre mer geografiføytrale virkemidler, og at landsdekkende ordninger blir prioritert foran ordninger som er rettet mot næringsutvikling i distriktene. Disse medlemmer viser til at kuttene i regionale utviklingsmidler også i dette budsjettet vil ramme regional og lokal verdiskaping og arbeidsplasser rundt om i landet. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil endre på dette, og at partiet også vil reversere kutt til viktige distriktsnæringer som jord- og skogbruk, reiseliv, romfart og mineralnærings.

Disse medlemmer viser for øvrig til Arbeiderpartiets forslag til ny skattereform og Arbeiderpartiets alternative budsjetter i sin helhet, som etter disse medlemmers mening ville gitt en langt bedre mulighet for norske gründerere enn det vi har sett under Solberg-regjeringen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet påpeker at Senterpartiet har en offensiv gründer- og SMB-politikk, og at partiet både i sitt alternative statsbudsjett for 2017 og i det nylig vedtatte partiprogrammet for perioden 2017–2021 legger opp til en rekke tiltak som vil styrke sektorens stilling betydelig. Dette medlem mener Senterpartiets tiltak treffer vesentlig bedre enn de Venstre foreslår i det foreliggende representantforslaget.

Dette medlem ønsker i den forbindelse særlig å trekke frem hensynet til å unngå kompliserte byråkratiske og skattemessige ordninger som medfører ekstra arbeid og kostnader både for staten og bedriftene, og som kan gi uheldige insentiver, ulikeverdige konkurransevilkår og er sårbare for å bli misbrukt av useriøse aktører. Dette er forhold Senterpartiet i sin gründerpolitikk legger stor vekt på å ta hensyn til, men som i ingen eller svært liten grad synes hensyntatt i Venstres forslag. Dette er noe dette medlem finner både meget uheldig og meget underlig.

Dette medlem mener for øvrig at Venstre og regjeringen har glemt distriktene i sin gründerpolitikk. Et eksempel på dette er at regjeringens innretning av den nye finansskatten med et betydelig arbeidsgiveravgiftselement truer banktjenestene i distriktene, noe som kan få svært dramatiske konsekvenser for muligheten til å finansiere gründervirksomhet utenfor sentrale områder. Menon-rapporten «Lokale sparebankers betydning for norsk næringsliv» fra 2013 viser at tilstedeværelse av en lokal sparebank i et område øker bedriftenes sannsynlighet for å få lån betydelig, og at lånene som ytes fra en slik

bank, også er vesentlig større. Det kan således ikke være kontroversielt å hevde at regjeringen gjennom sin politikk reduserer finansieringsmulighetene til gründere i distriktene. Når vi vet at fagmiljøene er samstemte om at manglende finansiering er det største hinderet for gründerbedrifter i Norge i dag, skjønner man regjeringens politikk langt fra er et bagatellmessig problem for gründere i distriktene. Den kan vise seg katastrofal.

Av tiltak for gründere som Senterpartiet foreslår i sitt nye parti-program, ønsker dette medlem å trekke frem redusert byråkrati, forenklet skattesystem, forbedret og mer nøytral Skattefunn-ordning, integrering av innovasjon og entreprenørskap i hele skoleløpet, bedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende, styrking av finansierings- og støtteordninger for gründere og tiltak for å sikre norske bedrifter like konkurransevilkår med utenlandske. I dag kan store flernasjonale selskaper benytte seg av blant annet overskuddsflytting, momsfritak og lempeligere beskatning for å skaffe seg urimelige konkurransefordeler overfor norske konkurrenter. Dette utgjør en betydelig utfordring både for eksisterende norske bedrifter og for gründere. I tillegg innebærer det et samfunnsøkonomisk tap.

Dette medlem vil ellers fremheve viktigheten av å legge til rette for at kvinner i økende grad finner det attraktivt å bli gründere, og henviser til Senterpartiets program for en omtale av dette.

I sitt alternative statsbudsjett for 2017 fremmer Senterpartiet en rekke konkrete tiltak for å bedre vilkårene for gründere og SMB-bedrifter som dette medlem ønsker å nevne. Redusert verdsetting av driftsmidler til 80 pst., opprettholding av startavskrivingsordningen, økning av flere avskrivingsseter, skattefritak for investeringstilskudd, heving av maksimalt pensjonssparebeløp til 6 pst. for enkeltpersonforetak, fjerning av økt arbeidsgiveravgift for finansnæringen, fjerning av momsfritak for utenlandske selskaper på forsendelser inntil 350 kroner, 200 mill. kroner ekstra til bredbåndsutbygging, innstramming av rentebegrensingsregelen, 500 mill. kroner i økte regionale utviklingsmidler, reversering av kutt til Investinor, oppretting av et nytt grønt investeringsselskap, styrking av innovasjonslånordningen med 100 mill. kroner, økt bevilgning til preså Kornfond, betydelig økt satsing på innovasjon i skogbruket, økning av bunnfradraget i formuesskatten til 1,7 mill. kroner, opprettholding av skattekontor i hele landet og reduksjon i trygdeavgiften for næringsdrivende til 11 pst. er blant disse.

Avslutningsvis ønsker dette medlem å tilkjenne prinsipiell støtte til representantforslagets punkt 2, 8, 10 og 11 og for øvrig noen av de andre punktene i modifisert utgave. Helhetsinntrykket og de forhold som er påpekt tidligere i denne merknaden,

tilsier imidlertid at forslaget likevel ikke kan støttes hverken helt eller delvis.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at i en rekke konkrete tilfeller kommer enkeltpersonforetak, selvstendig næringsdrivende og gründere dårligere ut enn «vanlige» arbeidstakere og bedrifter når det gjelder skattemessige forhold. Det gjelder f.eks. ordningen med minstefradrag, skattefavisert pensjonssparing, innbetalingstidspunkt for skatt, muligheter for å sette av deler av overskudd i fond og dermed unngå beskatning av alt overskudd, og det gjelder mulighet til skattefri etter- og videreutdanning. I tillegg kommer flere andre skattemessige ordninger hvor det etter dette medlems syn er mulig å gjøre forbedringer for å stimulere flere enkeltpersonforetak og gründere. I dette representantforslaget dreier dette seg bl.a. om opsjonsbeskatning, fritak av arbeidsgiveravgift i oppstartsfasen og en tidsbegrenset rabatt i formuesskatt ved børsintroduksjon.

Dette medlem er svært tilfreds over at regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017 har fulgt opp flere av forslagene i dette representantforslaget. Dette gjelder bl.a. forslag nr. 2 om skattefordel ved pensjonssparing og forslag nr. 8 om opsjonsbeskatning. Videre har regjeringen etter initiativ fra Venstre foreslått en god modell for skatteinstitutter i oppstartsselskap. Det siste foreslo Venstre allerede i 2010 i Dokument 8:47 S (2010–2011) uten spesielt gehør fra daværende regjeringspartier.

Etter dette medlems syn underbygger det også at påstanden fra Arbeiderpartiet om at «Venstre heller ikke her har fått gjennomslag for sitt syn i forhandlinger med regjeringspartiene» ikke er annet enn tom retorikk. Det at Arbeiderpartiet «ikke vil gå inn i enkeltforslag» tyder også på en manglende respekt for og innsikt i den forskjellsbehandling og de utfordringer mange selvstendig næringsdrivende og enkeltpersonforetak står overfor.

Dette medlem viser til at Venstre har hatt et sterkt engasjement for selvstendig næringsdrivende og de minste bedriftene. Under regjeringen Stoltenberg skjedde det fint lite, mener dette medlem, som peker på at de siste årene har det heldigvis skjedd betydelige forbedringer, ikke minst som følge av forslaget til revidert nasjonalbudsjett for 2017. Det gjenstår imidlertid et betydelig arbeid før det etter dette medlems syn er en rimelig likebehandling av gründere og selvstendig næringsdrivende i skatte- og avgiftssystemet og skattelovgivning.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 foreslå en ordning med minstefradrag eller næringsfradrag for selvstendig næ-

ringsdrivende/enkeltpersonforetak på nivå med og tilsvarende minstefradraget for personlig skattytere.»

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å utvide ordningen med statlig bidrag til AFP til også å gjelde for enkeltpersonforetak og selvstendig næringsdrivende, dersom ordningen videreføres.»

«Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, fremme forslag om å gjøre om ordningen med forskuddsbetaling av skatt for enkeltpersonforetak til etterskuddsbetaling i tråd med det som gjelder for ordinære arbeidstakere/bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en investeringsfondordning for enkeltpersonforetak basert på den svenske ekspansjonsfondmodellen.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre fritak for arbeidsgiveravgift i inntil tre år for nystartede bedrifter med mindre enn fem ansatte.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en ordning med tidsbegrenset rabatt i formuesskatt for gründere ved børsintroduksjon.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å utvide ordningen med skattefri etter- og videreutdanning til også å gjelde for enkeltpersonforetak.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med tilskudd til ulønnet forskningsinnsats.»

«Stortinget ber regjeringen snarest innføre en innovasjonsbørs i tråd med regjeringsplattformens formuleringer.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens forslag om å innføre egne skattefradragordninger for investeringer i bedrifter og egne merknader i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2017. Dette medlem finner det oppsiktsvekkende at regjeringen nok en gang har funnet en måte å gi store skatteuttak til de rikeste på, denne gangen under dekke av å skulle hjelpe gründere og oppstart av bedrifter. Dette medlem mener forslaget er en påminning om at verken regjeringspartiene eller Venstre har noen

gode løsninger for hvordan legge til rette for nyetableringer, annet enn mer eller mindre avanserte modeller for skatteuttak til dem med mest fra før.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 foreslå en ordning med minstefradrag eller næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende/enkeltpersonforetak på nivå med og tilsvarende minstefradraget for personlig skattytere.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å utvide ordningen med statlig bidrag til AFP til også å gjelde for enkeltpersonforetak og selvstendig næringsdrivende, dersom ordningen videreføres.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, fremme forslag om å gjøre om ordningen med forskuddsbetaling av skatt for enkeltpersonforetak til etterskuddsbetaling i tråd med det som gjelder for ordinære arbeidstakere/bedrifter.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en investeringsfondordning for enkeltpersonforetak basert på den svenske ekspansjonsfondmodellen.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre fritak for arbeidsgiveravgift i inntil tre år for nystartede bedrifter med mindre enn fem ansatte.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å innføre en ordning med tidsbegrenset rabatt i formuesskatt for gründere ved børsintroduksjon.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å utvide ordningen med skattefri etter- og videreutdanning til også å gjelde for enkeltpersonforetak.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med tilskudd til ulønnet forskningsinnsats.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen snarest innføre en innovasjonsbørs i tråd med regjeringsplattformens formuleringer.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:79 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Pål Farstad, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Terje Breivik om et bedre og mer rettferdig skattesystem for gründere og enkeltpersonforetak – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 30. mai 2017

Hans Olav Syversen

leder

Roy Steffensen

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Finansdepartementet v/statsråd Siv Jensen til Stortinget, datert 3. mai 2017****Dokument 8:79 S (2016-2017) om et bedre og mer rettferdig skattesystem for gründere og enkelt-personforetak**

Jeg viser til forslagene fra representantene Trine Skei Grande, Pål Farstad, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Terje Breivik om et bedre og mer rettferdig skattesystem for gründere og enkeltpersonforetak, der det bes om at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 legger frem en rekke endringer i skat-tereglene og AFP for enkeltpersonforetak mv.

Jeg vil innledningsvis peke på at regjeringen har kommet med en rekke tiltak som har bedret rammevilkårene for enkeltpersonforetak vesentlig. Norge skal være et godt land å starte og utvikle nye bedrifter i. Regjeringen la derfor frem en gründerplan i 2015 som vi har fulgt opp med konkrete tiltak i budsjettene siden da. Vi har bedret tilgangen på kapital i tidlig fase blant annet gjennom å styrke pre-såknordningen og etablerertilskuddsordningen. Vi har også bedret tilgangen på kompetanse ved å øke bevilningene til bedriftsrettet forskning.

Forslagsstillerne er særlig kritisk til oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak nr. 551 (2013-2014) når det kommer til skattemessige tiltak. Forslagsstillerne underslår imidlertid at denne regjeringen har fått gjennomført en rekke skattemessige endringer som har bedret de skattemessige rammevilkårene for næringsdrivende vesentlig. Vi har redusert skattesatsen på alminnelig inntekt, redusert formuesskatten på aksjer og driftsmidler, styrket Skattefunn, doblet den skattefrie fordelten ved ansattes mot-tak av aksjer til underkurs i selskapet den ansatte jobber i og avvirket arveavgiften, for å nevne de viktigste. Vi har også redusert det samlede skatte- og avgiftsnivået betydelig, noe som særlig har kommet næringsdrivende til gode. I gjennomsnitt har næringsdrivende fått en skattelette på anslagsvis 12 200 kroner siden 2013. Denne beregningen inkluderer ikke virkningen av avvirket arveavgift og økt Skattefunn. Til sammenligning har lønnstakere fått en let-telse på i gjennomsnitt om lag 6 000 kroner, mens pensjonister har fått en lettelse på om lag 3 000 kroner. Det blir derfor feil å fremstille det som at de skattemessige rammevilkårene for næringsdrivende ikke har bedret seg vesentlig med denne regjeringen.

Regjeringen vil uansett ikke slå seg til ro med dette. Vi vil forbedre de skattemessige rammevilkårene for næringsvirksomhet ytterligere og i tråd med skatteforliket redusere skattesatsen på alminnelig

inntekt og verdsettelsen av aksjer og driftsmidler i formuesskatten enda mer.

Jeg vil imidlertid advare mot å vri skattepolitikken overfor gründere og enkeltpersonforetak mot nye, byråkratiske særordninger. Særordninger har en lei tendens til å bli administrativt krevende både for skattemyndighetene og den enkelte skattyter fordi en da må forholde seg til vanskelige avgrensninger. Vi risikerer at mye av kreativiteten i næringslivet blir brukt på å finne skattebesparende tilpasninger til et komplisert skattesystem fremfor å bidra til en nød-vendig omstilling av norsk økonomi. Flere av forsla-gene til representantene trekker dessverre i denne ret-ningen. Skattelettelser for næringsvirksomhet bør i størst mulig grad favne vidt, slik at alle typer næringsvirksomhet gis generelt bedre rammevilkår.

1. Minstefradrag/næringsfradrag

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen i forbin-delse med statsbudsjettet for 2018 skal foreslå en ordning med minstefradrag eller næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende/enkeltpersonforetak på tilsvarende nivå som minstefradraget for personlige skattytere.

Enkeltpersonforetak får i dag fradrag for sine faktiske kostnader knyttet til arbeidet. Lønsmotta-kere får istedenfor et minstefradrag som er ment sja-blonmessig å dekke alle kostnadene som lønnstakere har knyttet til arbeidet. I de tilfeller hvor dokumen-terte utgifter er større enn minstefradraget, kan skatt-tyter imidlertid få fradrag for de faktiske kostnadene. Det sjablonmessige minstefradraget sikrer at de aller fleste lønnstakere slipper å dokumentere faktiske ut-gifter, noe som er arbeidsbesparende både for lønn-stakerne og skatteetaten. Enkeltpersonforetak har normalt høyere utgifter til inntektens erverv enn det lønnstakere har. De har ofte også større variasjon i kostnadene. Det er derfor rimelig at de må dokumen-tere sine kostnader. Selv om minstefradraget over tid har økt betydelig, får over 60 pst. av de næringsdri-vende i enkeltpersonforetak fradrag som overstiger maksimalt minstefradrag for lønnstakere.

Jeg mener også at forslagsstillerne begrunnelse, som er at selvstendig næringsdrivende betaler mer i skatt enn en vanlig lønsmottaker, ikke er riktig. Det er ikke slik at selvstendig næringsdrivende betaler rundt 30 000 kroner mer i skatt på samme inntekt sammenliknet med lønnstakere. Den samlede skatte-belastningen for selvstendig næringsdrivende er nor-malt lavere enn for arbeidstakere. Dette har vi blant annet redegjort for i Skattemeldingen (Meld. St. 4

(2015-2016)), og jeg har kommentert dette i spørsmål fra representanten Terje Breivik tidligere. Dette skyldes i stor grad at de samlede trygdeavgiftene er høyere for arbeidstakere enn for næringsdrivende. Mens næringsdrivende betaler en trygdeavgift på 11,4 pst., belastes arbeidstakere både med trygdeavgift på 8,2 pst. og indirekte med arbeidsgiveravgift på opp mot 14,1 pst. De høyere trygdeavgiftene må ses i sammenheng med at arbeidstakere har noe større rettigheter i folketrygden.

Jeg mener det er riktig å inkludere arbeidsgiveravgiften i dette regnestykket. Selv om det formelt sett er bedriftene som betaler arbeidsgiveravgiften, vil en arbeidsgiver ta hensyn til alle lønnskostnader, også arbeidsgiveravgiften, når han vurderer hvor mye han kan betale i kontantlønn til de ansatte. På samme måte kan en anta at næringsdrivende som ansetter seg selv i sitt eget aksjeselskap, også regner inn kostnaden ved arbeidsgiveravgift når de vurderer hvor mye kontantlønn de skal betale til seg selv. Det er derfor rimelig å legge til grunn at det er arbeidstakerne som reelt sett belastes arbeidsgiveravgiften, ikke arbeidsgiverne. Og det er den reelle skattebelastningen som er av betydning, ikke hvem som formelt sett betaler inn skatten.

Forslagsstillerne peker på at arbeidsgiveravgiften varierer i ulike deler av landet. Det stemmer, men selv med den nest laveste satsen på 6,4 pst. vil den maksimale effektive skattesatsen for lønnstakere ikke være lavere enn for enkeltpersonforetak. Det er videre relativt få som omfattes av nullsatsen i arbeidsgiveravgiften, og disse nyter dessuten godt av at skattesatsen på alminnelig inntekt for personlige skattytere, inkludert for personlig næringsdrivende, er 3,5 prosentenheter lavere i Finnmark og Nord-Troms enn i resten av landet.

I tillegg er det en rekke utfordringer som må løses dersom en skal innføre et minstefradrag/næringsfradrag for enkeltpersonforetak. For det første må det avklares hvordan et slikt fradrag skal samordnes med minstefradrag i lønns- og pensjonsinntekt for å unngå dobbelt fradrag. For det andre må en finne ut av hvilke typer utgifter minstefradraget eventuelt skulle komme til erstatning for. Når minstefradraget skal komme til erstatning for fradragsberettigede utgifter, som det gjør for lønnstakere, vil mange selvstendig næringsdrivende ikke benytte minstefradraget på grunn av at de faktiske utgiftene ville være høyere enn minstefradraget. Et slikt fradrag er også kostbart. I forbindelse med statsbudsjettet 2017 anslo Finansdepartementet at et slikt fradrag ville kunne koste om lag 1,7 mrd. kroner i tapte skatteinntekter.

På denne bakgrunn bør det ikke innføres et minstefradrag/næringsfradrag for enkeltpersonforetak.

2. Skattefavisert pensjonssparing

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 om å foreslå endringer i innskuddspensjonsloven som innebærer økt adgang til skattefavisert pensjonssparing for enkeltpersonforetak.

Enkeltpersonforetak har adgang til å opprette pensjonsordning, og etter lov om innskuddspensjon kan det gis inntektsfradrag for innbetalt premie for pensjonsordning som tilfredsstillende vilkår fastsatt i loven. Beløpsgrensen for inntektsfradrag som gis for innskudd til pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende, for personlig deltaker i deltakerlignet selskap eller for en ansatt eier av aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, er fastsatt til 4 pst. av beregnet personinntekt fra næring, jf. innskuddspensjonsloven § 2-3 annet ledd.

Tjenestepensjonsordningene er kollektive ordninger der det stilles vilkår om likebehandling og forholdsmessighet, der ansatte ikke kan reservere seg mot medlemskap og der arbeidsgiver fastlegger sparenivået for de ansatte. Innskuddsordninger for selvstendig næringsdrivende mv. har i realiteten form av en individuell pensjonssparing. Det er den enkelte næringsdrivende som selv fatter beslutningen om hvor mye av egen inntekt som skal settes av til egen pensjon. Selvstendig næringsdrivende har for øvrig også tilgang til skattefavisert individuell pensjonssparing (IPS).

Jeg er likevel enig med representantene bak forslaget i at det kan være grunn til å vurdere om selvstendig næringsdrivende skal ha bedre mulighet til skattefavisert pensjonssparing.

3. Tilgang på avtalefestet pensjon

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen snarest fremmer forslag om å utvide ordningen med statlig bidrag til AFP til også å gjelde for enkeltpersonforetak og selvstendig næringsdrivende, dersom ordningen videreføres.

Forslaget er forelagt Arbeids- og sosialdepartementet, som viser til at avtalefestet pensjonsordning (AFP) er en tariffestet pensjonsordning som partene i arbeidslivet står bak. Arbeids- og sosialdepartementet opplyser videre at partene har startet en evaluering av ordningen, og at det tas sikte på at evalueringen slutføres i løpet av 2017.

4. Innbetalingstidspunkt for skattetrekk

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, fremmer forslag om å gjøre om ordningen med forskuddsbetaling av skatt for enkeltpersonforetak til etterskuddsbetaling tilsvarende som det som gjelder

for ansatte/selskaper. Forslagsstillerne foreslår også at ordningen med fremskyndet forfall avvikles.

Jeg gjør oppmerksom på at dagens regler tilstreber sammenfall mellom skattebetaling og inntjening også for enkeltpersonforetak. Tanken er at inntekter skal beskattes når de opptjenes, og at lønsmottakere og selvstendig næringsdrivende, som begge er personlige skattytere, skal stilles mest mulig likt i betalingsordningen av skatt.

For enkelte selvstendig næringsdrivende kan likevel forfallsterminene for forskuddsskatten falle urimelig ut sett hen til inntektsstrømmen, slik at andre forfallstidspunkter bør gjelde. Næringsdrivende kan i slike tilfeller be skatteoppkreveren om å fastsette forfallsterminene slik at forfall for skatten sammenfaller bedre med inntjeningen.

Jeg ser derfor ikke grunnlag for å endre regelverket for skattebetaling for enkeltpersonforetak i og med at formålet med regelverket allerede er at personlige skattytere behandles mest mulig likt.

Bestemmelsen om fremskyndet forfall for næringsdrivende er først og fremst innfordringsmessig begrunnet, og bør ikke fjernes. Ved mislighold av én termin av forskuddsskatten er det en risiko for at dette vil bli etterfulgt av ytterligere mislighold senere terminer. Skatteoppkreverer gis da mulighet til å sikre hele skatteforpliktelsen ved pant i én og samme tvangsforretning. Dette betyr også at skatteoppkreverer kan sikre misligholdte eller forventet misligholdte skattekrav på et tidligst mulig tidspunkt. For skyldner har dette samtidig den positive virkningen at denne ikke pådras mer utgifter enn nødvendig dersom også senere terminer misligholdes. Jeg vil også bemerke at skatteoppkreveren normalt vil være tilbakeholden med å foreta innfordringsskritt ut over å sikre kravet ved utleggspant. Videre oppfølging bør vanligvis avvende skattefastsettingen, slik at en kan ta i betraktning hvorvidt den utskrevne forskuddsskatten blir helt ut fastholdt eller ikke. Videre vil det ikke påløpe forsinkelsesrenter på de fremtidige terminene, med mindre de ordinære forfallsfrister for også disse terminene oversittes. Det er også utarbeidet særskilte rutiner for å unngå at det skjer automatisk motregning i eventuell til gode skatt ved skatteavregningen. Reglene om fremskyndet forfall har derfor begrensende virkninger for de næringsdrivende sammenlignet med alminnelig forfallsregler.

5. Investeringsfond for enkeltpersonforetak

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 skal fremme et forslag om å innføre et investeringsfond for enkeltpersonforetak basert på den svenske ekspansjonsfondmodellen. Den svenske ordningen innebærer at det gis et fradrag i næringsinntekten for avsetninger til et fond. Det betales skatt («ekspansjonsmedel-

skatt») tilsvarende skatten som aksjeselskaper ville ha betalt på overskudd. Tilbakeføring fra fondet skatlegges som næringsinntekt korrigert for tidligere betalt skatt. Begrunnelsen for den svenske ordningen er å sikre økt likebehandling av tilbakeholdt overskudd hos personlig næringsdrivende og i aksjeselskaper. Forslagsstillerne mener at en tilsvarende ordning i Norge vil sikre likebehandling av enkeltpersonforetak og aksjeselskap også i Norge.

Begrunnelsen for den svenske ordningen med «expansionsfond» er at enkeltpersonforetak skal ha samme mulighet til å utvide virksomheten med midler som kun skatlegges med selskapskatt som aksjonærer. Den svenske ordningen må også ses i lys av utformingen av det svenske skattesystemet for næringsdrivende for øvrig. Sverige har en form for delingsmodell som gjelder for aktive eiere i aksjeselskap og enkeltpersonforetak, og som skal bestemme hvor mye av inntekten som stammer fra hhv. arbeid og kapital. Avkastning utover en antatt kapitalavkastning skatlegges som arbeidsinntekt både for enkeltpersonforetak og for aktive aksjonærer, med samme progressivitet og skattesatser. Siden aktive aksjonærer i Sverige dermed står overfor et progressivt skattesystem på uttak utover skjerming, gir dette aksjonærene en mulighet til å spare skatt ved å jevne ut uttakene over tid. I Sverige bidrar derfor expansionsfondsordningen for enkeltpersonforetak til mer likebehandling mellom aktive aksjonærer og enkeltpersonforetak ved at denne muligheten også gis til enkeltpersonforetak.

Skattesystemet for enkeltpersonforetak og aksjeselskaper i Norge avviker en del fra det svenske skattesystemet. I det norske skattesystemet sikres skattemessig likebehandling i all hovedsak gjennom utformingen av skjermingsmetoden (dvs. aksjonærmodellen, foretaksmodellen og deltakermodellen). Mens reinvesteringer i enkeltpersonforetak øker skjermingsgrunnlaget og gir grunnlag for høye fremtidige fradrag, er skjermingsgrunnlaget uendret ved reinvesteringer i aksjeselskaper. Samlet gir dette om lag lik beskatning av virksomhetsformene over tid. I tillegg, og i motsetning til i Sverige, skatlegges skattepliktig utbytte og gevinst ikke som arbeidsinntekt hos aksjonæren, men med en flat skattesats. Aktive aksjonærer i Norge har derfor ikke noen skattemessig fordel knyttet til å jevne ut inntektene over tid.

Norske aksjonærer har altså i utgangspunktet ikke noen skattemessig fordel sammenlignet med enkeltpersonforetak. Dersom man innfører en investeringsfondsordning i Norge, vil det altså fremstå som en særskilt skattefordel for enkeltpersonforetak sammenlignet med aktive aksjonærer. En kan derfor ikke bruke den svenske begrunnelsen om likebehandling for å innføre en tilsvarende ordning i Norge.

I tillegg er det en rekke andre innvendinger mot å innføre en fondsordning. Ordningen kan bidra til innelåsing av kapital dersom skattyterne oppfatter det som en fordel å skyve på skatten. Fjerning av ordninger som låste kapitalen inne, var blant hovedtiltakene i 1992-reformen for å sikre kapitalflyt og høyere kapitalavkastning. En mulig innelåsingseffekt vil også kunne skape en barriere mot forretningsmessig fornuftige omorganiseringer fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap. Den enkelte næringsdrivende vil også årlig måtte vurdere om det er hensiktsmessig å sette av beløp, blant annet med hensyn til hvilket trinn i trinnskatten de havner i og opptjening av pensjonspoeng. Videre vil det komplisere regelverket og praktiseringen av det, redusere skatteinntektene på kort sikt og kreve økt ligningsmessig kontroll. En rekke særlige spørsmål ville også oppstå, blant annet ved opphør av virksomhet, herunder omdanning/skifte av eierform, og for ektefeller. Det ville bli nødvendig med bestemmelser om pliktig inntektsføring av avsetningsbeløp for å unngå «evig liv» for avsetningene. Blant annet egenkapitalreduksjon, dødsfall, overdragelser og lange tidsforløp måtte vurderes som mulige avviklingskriterier. En særlig utfordring ligger i at avsetningene bare ville gjelde personinntekten og ikke alminnelig inntekt, slik at avviklingsreglene måtte skille tydelig mellom disse to inntektsgrunnlagene. Detaljreguleringen rundt en slik ordning synes på denne bakgrunn å bli omfattende.

På denne bakgrunn mener jeg det ikke bør innføres en investeringsfondsordning for enkeltpersonforetak.

6. Fritak for arbeidsgiveravgift i oppstartsfasen

Forslagsstillerne foreslår å innføre et fritak for arbeidsgiveravgift i de tre første årene for nyoppstartede virksomheter med inntil 5 ansatte.

Den geografiske differensieringen av arbeidsgiveravgiften (DA-ordningen) innebærer at en fjerning av arbeidsgiveravgiften virker forskjellig avhengig av hvor bedriften etableres. Eksempelvis vil nyetablerte, små bedrifter i sone 5 (Finnmark og Nord-Troms) ikke ha noen gevinst av at arbeidsgiveravgiften fjernes. Jeg mener derfor at dette er et lite egnet virkemiddel dersom formålet er å gi en generell støtte til nyetablerte, små bedrifter.

Jeg vil videre peke på at arbeidsgiveravgiften i Norge allerede er relativt komplisert og skal tjene flere formål (fiskal- og regionalpolitikk). Å legge inn nye formål gjennom et fritak for enkelte virksomheter vil gjøre regelverket ytterligere komplisert og øke etterlevelseskostnadene. Forslaget vil dessuten kunne bidra til å redusere virkningen av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Selv om fritaket er midlertidig, vil insentivene til å etablere seg i distriktene, som har lavere satser, kunne svekkes. Forslaget

kan medføre plikt til å notisere en endring av DA-ordningen.

Det er også usikkert i hvilken grad forslaget vil kunne medføre reelle nyetableringer. Forslaget gir insentiver til å reetablere eksisterende virksomhet under nytt navn og i samsvar med kriteriene for å bli ansett som ny virksomhet, eller til å splitte opp større virksomheter i enheter på maksimalt 4 ansatte. Forslaget vil dermed kunne medføre at mange virksomheter velger en forretningsmessig mindre gunstig organisering utelukkende for å spare arbeidsgiveravgift. Det vil ikke være mulig å skille reelle behov for omstrukturering fra skatteplanlegging.

7. Tidsbegrenset rabatt i formuesskatt for gründere ved børsintroduksjon

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2018 skal fremme forslag om å innføre en ordning med tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon.

Jeg er enig i at vi trenger gründere som kan starte nye, lønnsomme bedrifter, og at det er viktig å stimulere til gründer-virksomhet. Det er antagelig også lett å enes om hva vi legger i gründer-begrepet. Men det er en annen sak er å gjøre dette meningsinnholdet operasjonelt og praktikabelt i formuesskatten. Jeg mener at «gründer»-begrepet ikke er presist nok til å brukes i en skatteregel.

Hvis man alternativt skal bruke objektive og etterprøvbare kriterier for å definere gründere, for eksempel ved krav til eiertid og eierandel i et selskap som er ny-introdisert på børsen, vil dette være håndterbart hvis rabatten kun gis anvendelse for personlige aksjonærer (gründere) som eier aksjer direkte i det børsnoterte selskapet. Det er imidlertid vanlig at gründere eier sine aksjer gjennom et ikke-børsnotert aksjeselskap. Dersom aksjer i børsnoterte selskap som eies indirekte gjennom et annet aksjeselskap skal være omfattet, vil det komplisere ordningen betydelig. Når et ikke-børsnotert holdingselskap også har aksjonærer utenfor en gründer-krets, må selskaps skattemessige formuesverdier i tilfelle fastsettes på to ulike måter, henholdsvis med og uten gründer-rabatt. Det vil gi merarbeid for selskapene og kreve endringer i skatteetatens systemer. Kompleksiteten øker ytterligere hvis de børsnoterte aksjene er eid i kjeder av selskaper, dvs. i en eierstruktur med ett eller flere mellomliggende selskaper til det børsnoterte selskapet. Som følge av at rabatten nødvendigvis er knyttet til fysiske personer (som er de formuesskattepliktige), vil regelverket også kompliseres når det skal sikres transparens for rabatten gjennom slike kjeder av selskaper. Skal man unngå dette, må rabattordningen eventuelt avgrenses mot aksjer i børsnoterte gründer-selskap som er eid indirekte gjennom andre selskaper. Det vil imidlertid føre til at regelen i

liten grad treffer dem man ønsker å tilgodese med rabatten.

Alternativet til dette er en vid utforming av rabattordningen der rabatten gis anvendelse for alle som er aksjonærer i selskap som introduseres på børsen. Det vil gi en enklere regel. Men det vil også innebære at rabatten får et anvendelsesområde som går betydelig lenger enn formålet rekker. Det vil tilgodese alle typer finansielle og strategiske investorer i slike selskap, og vil gi en uheldig forskjellsbehandling av børsnoterte selskap avhengig av deres historikk på børsen. Dette kan også reise spørsmål om det er ulovlig statsstøtte etter EØS-regelverket.

Jeg mener også at forslaget reduserer muligheten for å sette ned satser og strider mot prinsippene om likebehandling og forenkling. På denne bakgrunn fastholder jeg vurderingen i Prop 1 LS (2016/2017) kap. 4.3. om at det ikke bør innføres en tidsbegrenset rabatt i formuesskatten for gründere ved børsintroduksjon.

8. Opsjonsbeskatning

Forslagsstillerne foreslår at Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 om å fremme forslag om å endre beskatningstidspunktet for ansatteopsjoner fra kjøpstidspunkt til realiseringsstidspunkt.

I begrunnelsen viser forslagsstillerne til at problemet med dagens opsjonsbeskatningsordning, der mottaker må skatte av ev. fordel vunnet ved opsjonen når aksjen kjøpes, blant annet er at ingen verdier er realisert på dette tidspunktet, noe som kan gi likviditetsutfordringer. Videre vises det til at bedriften på beskatningstidspunktet ofte fortsatt går med underskudd, og at det er et åpent spørsmål hvorvidt den ansatte faktisk vil tjene penger på aksjene eller ikke.

Jeg er enig med forslagsstillerne om at de skisserte utfordringene gir grunn til å vurdere en endring i innretningen av opsjonsbeskatning i arbeidsforhold. Som forslagsstillerne peker på, er det imidlertid først og fremst det de omtaler som *gründerbedrifter* som møter disse utfordringene med dagens opsjonsbeskatningsordning. Det er disse små og nystartede bedriftene, som ikke i samme grad som etablerte bedrifter, kan konkurrere om å tilby tilstrekkelig høye lønninger. Det er videre først og fremst i slike bedrifter at det er høy risiko for senere tap på aksjene. Jeg mener derfor at det er for de små, nyetablerte bedriftene at det er grunn til å vurdere endringer.

9. Skattefrie etterutdanning

Forslagsstillerne foreslår at Stortinget treffer anmodningsvedtak om at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 skal fremme forslag om å utvide ordningen med skattefrie etter- og videreutdanning til også å gjelde for enkeltpersonforetak.

I sin begrunnelse viser forslagsstillerne til ordningen med skattefrie etter- og videreutdanning, hvor arbeidsgiver i aksjeselskap kan dekke skolerelaterte utgifter for sine ansatte uten at den ansatte blir skattlagt for fordelene, mens selvstendig næringsdrivende ikke kan dra nytte av den samme ordningen.

Hovedprinsippene for skattemessig behandling av kostnader til utdanning er de samme for selvstendig næringsdrivende som for arbeidstakere. Det gjelder likevel noen særregler for kostnader som dekkes av en arbeidsgiver.

Etter skattelovens generelle regler kan en arbeidsgiver skattefritt dekke utgifter til vedlikehold av kompetanse, når en er i et arbeidsforhold hvor kompetansen er relevant. Arbeidsgiver som dekker utdanning, kurs mv. for sine ansatte har krav på fradrag for utbetalingene. Dette gjelder også for selvstendig næringsdrivende som har ansatte.

De generelle reglene gjelder også for selvstendig næringsdrivendes fradragsrett for kostnader til egen utdanning. Dersom utdanningen har en betydning for et konkret yrke som den selvstendig næringsdrivende allerede utøver, gis det fradrag for kostnader.

Etter de særlige reglene om skattefritak for utdanning i arbeidsforhold kan arbeidsgiver dekke kostnader til utdanning for ansatte skattefritt, også når utdanningen gir ny kompetanse. Det er en forutsetning at kompetansen kan benyttes i nåværende eller fremtidig arbeid hos arbeidsgiveren. En kan skattefritt få dekket inntil fire semester med studier på heltid, maksimalt 20 måneder (120 studiepoeng), eventuelt tilsvarende mengde fordelt over lengre tid. Når utdanningen dekkes i forbindelse med opphør av arbeidsforhold og gir kompetanse som kan nyttiggjøres ved søking av nytt arbeid hos annen arbeidsgiver, er skattefritaket begrenset oppad til tre ganger folketrygdens grunnbeløp (om lag 139 000 kroner).

Særreglene gjelder tilfeller der arbeidsgiver finansierer utdanning som har relevans for arbeidsgiverens virksomhet. I tillegg omfattes utdanning som har sammenheng med opphør av et arbeidsforhold, men bare innenfor kostnadsrammen på tre ganger folketrygdens grunnbeløp. Disse reglene kan ikke brukes for selvstendig næringsdrivende som tar utdanning som ikke er knyttet til et konkret yrke som skattyteren allerede utøver. Jeg mener at det ikke bør innføres en mer omfattende fradragsrett for kostnader til utdanning, og at det fortsatt bør stilles krav om en form for tilknytning til en eksisterende bedrift eller yrkesutøvelse.

10. Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats

Forslagsstillerne foreslår at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 skal fremme forslag om å gjeninnføre ordningen med tilskudd til ulønnet forskningsinnsats. Forslagsstillerne begrun-

ner forslaget med at ulønnet forskningsinnsats ikke regnes med i beregningen av grunnlaget for skattefradrag gjennom Skattefunn-ordningen. En tilskuddsordning for ulønnet forskningsinnsats har eksistert tidligere, jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005) og Innst. S. nr. 240 (2004-2005). Ordningen eksisterte bare ett år, da det ikke ble bevilget midler til ordningen etter 2005.

Ulønnet arbeidsinnsats er generelt ikke fradragsberettiget etter skatteloven. En viktig grunn til dette er at slike kostnader er svært krevde å kontrollere. Effektiv kontroll av en tilskuddsordning for ulønnet forskningsinnsats ville krevd et uforholdsmessig stort kontrollapparat. Det ville i tillegg blitt ressurskrevende å administrere en slik ordning på siden av Skattefunn-ordningen. Jeg mener de administrative og kontrollmessige hensynene bør veie tungt, og at forslaget derfor ikke bør følges opp.

11. Innovasjonsbørs

Forslagsstillerne ber regjeringen snarest innføre en innovasjonsbørs i tråd med regjeringsplattformens formuleringer.

I plattformen står det at regjeringen *vil opprette en innovasjonsbørs for enklere å kunne koble gründere med privat kapital og vurdere å koble dette til skatteincentiver.*

Regjeringen har gjennomført flere tiltak for å koble gründere med privat kapital. Som en del av oppfølgingen av regjeringens gründerplan, *Gode ideer - fremtidens arbeidsplasser*, ble Innovasjon Norge i 2016 tilført 30 mill. kroner til satsingen Møteplasser for Vekst. Midlene skal benyttes til å støtte møteplasser for gründere, kompetanse og kapital og til kompetansetjenester rettet mot gründere. Oppdraget er videreført i 2017. I tillegg har en rekke ordninger som bidrar til finansiering av gründere blitt økt, som for eksempel den landsdekkende etableringstilskuddsordningen og presåkornfondordningen. Siden navnet innovasjonsbørs allerede var tatt i bruk av andre aktører har ikke tiltakene blitt knyttet til navnet innovasjonsbørs.